

«ایران»، پلی بین دولت و ملت

انتشار روزنامه ایران در یکم بهمن ماه ۱۳۷۳، رخدادی مهم در تاریخ مطبوعات ایران به شمار می‌رود. این رخداد نه از آن جهت مهم بود که روزنامه‌ای تازه که نام «ایران» را بر پیشانی داشت، بر شمار جراید مکتوب ایران افزوده شد، بلکه از این جهت واقعه‌ای قابل توجه در تاریخ پرفراز و نشیب رسانه در کشور بود که از همان ابتدای انتشار به نوعی ارگان مکتوب و به عبارتی رسانه دولت جمهوری اسلامی ایران یا «صدای دولت» تلقی شد؛ هرچند نه در ذیل لوگوی روزنامه و نه در شناسنامه به طور مشخص بر این نکته تأکید نشده است. پیش از انتشار روزنامه ایران، حداقل در دوره پهلوی، به طور مشخص هیچ جریده و نشریه‌ای مستقیماً به عنوان «رسانه دولت» شناخته نمی‌شد؛ گرچه در ظرف زمانی پنجاه و سه سالی که این حکومت بر اربکه قدرت سیاسی مملکت بود، شماری از روزنامه‌ها و جراید به نوعی مستقیم یا غیرمستقیم مورد حمایت حکومت بودند یا نمایندگی غیررسمی دولت‌های متعدد این دوره را بر عهده داشتند. آنچه ذکر شد، البته نادیده گرفتن خبرگزاری «پارس» به مثابه نگاه خبرپرانی دولتی در دوره پهلوی اول نیست که



محمد درافشانی

مسئول دفتر نمایندگی
روزنامه ایران در قزوین

پس از انقلاب نام خود را به خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران (ایرنا) تغییر داد. در دوره حاکمیت قاجاریه اما، جرایدی چون کاغد اخبار، وقایع اتفاقیه، روزنامه دولت علیه ایران و روزنامه علمیه دولت علیه ایران مستقیماً توسط حکومت منتشر می‌شدند و علاوه بر انتشار اخبار حکومتی، برخی از رخدادهای آن مقطع را نیز بازتاب می‌دادند. در میان این جراید باید روزنامه علمیه دولت علیه ایران را که به عنوان اولین نشریه علمی در تاریخ ایران به مدیریت محمدحسن اعتمادالسلطنه منتشر می‌شد، استثنا دانست که صرفاً بازتاب‌دهنده رخدادهای علمی بود و کمتر به اخبار دیگر می‌پرداخت. طی سه دهه انتشار پیوسته، مستمر و منظم روزنامه ایران که انتشار آن را پس از انقلاب اسلامی و در دولت مرحوم آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی باید تحولی چشمگیر و حرکتی رو به جلو در عرصه مطبوعات ایران دانست، شاهد پیامدهای مثبت و قابل تأملی در عرصه جراید چاپی یا مکتوب کشور بودیم. بی‌گمان مهم‌ترین و اولین پیامد، آن بوده که مسئولان بویژه هیأت تحریریه روزنامه از بدو انتشار تاکنون (البته به استثنای یک دوره مشخص که فرصت بررسی آن در این مقال ممکن نیست) تلاش کرده‌اند در انتشار اخبار

از دایره انصاف خارج نشده و به مسائل نگاه افراط و تفریطی نداشته باشند. خوشبختانه به‌رغم فشار مطبوعات و رسانه‌هایی که خط افراط و تفریط در پیش گرفته‌اند و تنها به منافع حزب و گروه خود می‌اندیشند، این روزنامه منفعل نبوده و همچنان بر همان اصول خود استوار بوده است. نکته دوم در سه دهه انتشار روزنامه ایران، جامعیت محتوا و مطالب آن بوده است. «ایران» روی موضوعی مشخص، جغرافیایی خاص یا مسأله ویژه‌ای متمرکز نبوده و در همه این سال‌ها کوشیده است جامعیت محتوایی خود را در ابعاد مختلف با انتشار ضمائم و ویژه‌نامه‌های متعدد حفظ کند؛ حتی در سال‌های اخیر که رسانه‌های مکتوب در کشور با گسترش رسانه‌های نوپدید گوشی محور مجازی و شبکه‌های اجتماعی و افزایش هزینه‌های انتشار، با بحران اقتصادی و مخاطب روبه‌رو بوده‌اند. این جامعیت سبب شده روزنامه ایران به‌رغم بحرانی که دامان رسانه‌های مکتوب را در ایران گرفته، همچنان با فاصله مشخصی به عنوان پرتیراژترین روزنامه در صدر روزنامه‌های کشور قرار داشته باشد. نکته سوم اینکه گرچه روزنامه ایران از ابتدا به عنوان صدای دولت یا

رسانه دولتی پا به عرصه مطبوعات کشور گذاشت، اما سیاست مسئولان و تلاش تحریریه آن عموماً در سه دهه انتشار مبتنی بر بازتاب «صدای مردم» بوده و از این حیث باید به همه کسانی که در ۳۰ سال انتشار پیوسته روزنامه کوشیدند تا این اتفاق مهم در روزنامه رخ دهد و «ایران» صرفاً تریبون دولت نباشد و رسانه مردم نیز لقب بگیرد، تبریک و دست‌مریزاد گفت. نکته پایانی هم اینکه «ایران» اگر می‌خواهد همچنان تریبون دولت و مردم بماند و چون پلی میان این دو عمل کرده و در چالش بی‌اعتمادی رو به افزایش این سال‌ها نقشی «اعتمادساز» ایفا کند، همانند گذشته باید نگاه متعادل خود را نسبت به انتشار رویدادها و تحلیل‌ها حفظ کرده و در مسیر پیش رو نیز با همین رویکرد مسائل و مشکلات جامعه را همراه با نگاه کارشناسانه و تحلیلی منعکس کند. همچنین با توجه به ورود و حضور ابزارهای نوین ارتباطی و تغییراتی که در عرصه اطلاع‌رسانی ایجاد شده، روزنامه ایران هم باید متناسب با این وضعیت به نیازها و مطالبات مخاطبانش بپردازد. تغییر مستمر محتوای روزنامه خصوصاً در حوزه خبر، از انتشار خبر صرف به خبر-تحلیل و توجه ویژه به نیازهای محوری مخاطبان، می‌تواند گام اول این منظور باشد.

▼
«ایران» روی
موضوعی
مشخص،
جغرافیایی خاص
یا مسأله ویژه‌ای
متمرکز نبوده
و در همه این
سال‌ها کوشیده
است جامعیت
محتوایی خود را
در ابعاد مختلف
با انتشار ضمائم
و ویژه‌نامه‌های
متعدد حفظ کند